

ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ В ЮРИДИЧНИХ ПРОЦЕСАХ ДОКАЗУВАННЯ

Калянова Л. В.

У статті ініційовані питання щодо розширеного бачення інформаційної складової доказового блоку в юридичній сфері на підставі включення новітніх додаткових змістовних аспектів у розумінні природних явищ і процесів. Розглянута сучасна криміналістична методологічна позиція у формулюванні змістовно-понятійної частини доказової сфери та висунуто контраргументи в напрямі необґрунтовано звуженого наукового підходу у визначенні терміна "інформація" та його еквівалента в кримінально-процесуальному інституті джерел доказів; акцентовано увагу на нормативно-правових перешкодах на шляху виконання завдань судочинства.

Ключові слова: термінологічна природа; енергія; інформація; доказове право.

В статье иницированы вопросы в отношении расширенного видения информационной составляющей доказательного блока в юридической сфере деятельности на основании включения новых дополнительных смысловых аспектов в понимании природных явлений и процессов. Рассмотрена современная криминалистическая методологическая позиция в части определения содержательной-понятийной части доказательной сферы и выдвинуты контраргументы в направлении необоснованно суженного научного подхода в определении термина "информация" и его эквивалента в уголовно-процессуальном институте источников доказательств; акцентировано внимание на препятствиях нормативно-правовой природы, затрудняющих исполнение задач судопроизводства.

Ключевые слова: терминологическая природа; энергия; информация; доказательственное право.

In the article questions are initiated in regard to the extended vision of informative constituent of evidential block in the legal sphere of activity on the basis of plugging of new additional semantic aspects in understanding of the natural phenomena and processes. Modern criminalistics methodological position is considered in part of decision of richly-concept part of evidential sphere and pulled out counter-arguments in the direction of the groundlessly narrowed scientific approach in the decision of term "information" and his equivalent in the code of criminal procedure institute sources of proofs; attention is accented on the obstacles of normatively-legal nature, hampering execution tasks of rule-making.

Keywords: terminological nature; energy; information; evidential right.

Комунікативна складова соціальних процесів є визначальним фактором у формуванні, розвитку та підтриманні, живленні структурних елементів соціуму і його державних інституцій. Наукові дослідження в заданій темі орієнтовані на формально-об'єктивний бік предмету, залишаючи змістовно-природний аспект у позиції проблематичних труднощів методологічного характеру. Лінгвістична описова система комунікацій є некоректною до більшості об'єктів енерго-інформаційного рівня й

складає нерозвинутий і недосконалий інструмент у дослідницьких процесах. Визначальною причиною проблеми є домінанта матеріалістичної діалектики як наукової парадигми в дослідженні як формально-об'єктивних, так і суб'єктивно-інформаційних проявів життя.

Інтегративним фактором в об'єднанні наукових точок зору, зокрема матеріалістичної та енерго-інформаційної, слугує факт багатоаспектності та системна рівневість людської природи як інструменту пізнання реалій. Саме центральною та універсальною міжнауковою проблемою є визначення природних складових людського ества, які є порталами й каналами надходження відповідних до кожного з планів реальностей знань.

У контексті предметної проблематики поточного історичного моменту під тиском об'єктивних факторів проходить демонстрація фактичної трансформації світової наукової думки від імперативно матеріалістичної домінанти як певного нижчого рівня до наступного – енерго-інформаційного через систему визначально-понятійних інституцій. Зокрема, у криміналістиці ці позиції позначені в з'ясуванні механізмів слідоутворення через взаємодію певних видів енергії [1, 61]. Наразі поставлено нагальне питання щодо правового врегулювання відносин у сфері інформатики [2, 1]. Доказове забезпечення юридичних проваджень має ґрунтуватися на принципах права кожного із суб'єктів бути безперешкодно поінформованим щодо предмету доказування [3].

Метою нашої статті є формування теоретичних підходів щодо вдосконалення правового регулювання передачі та поширення інформації між суб'єктами юридичних проваджень з позицій енергетичної наукової парадигми.

Кримінально-процесуальне розслідування має організовану форму [4, 215]. Змістовно ця форма сповнена законними вимогами дотримання встановлених процедур визначеним колом учасників кримінального провадження. У теорії кримінально-процесуального права ці учасники позначені як суб'єкти. Фактично суб'єкти – це люди, індивідуалізовані особи, які наділені певними правами та обов'язками і з цього приводу вступають у правовідносини з метою їх реалізації або захисту [5, 85]. У своїй функціональній діяльності суб'єкт вступає у взаємовідносини з оточуючим світом, інформативно пізнає його, усвідомлює, приймає рішення й діє за індивідуальним характером. За цією формулою здійснюється проєкція інформації в механізм формування показань як доказів [6, 107-119]. Норми Кримінального процесуального кодексу України (далі - КПКУ) вкрай обмежені терміном "інформація". Також відсутній лексичний матеріал щодо тлумачення цього терміну. Зокрема, у ч. 1 ст. 99 КПКУ ведеться, що для збереження інформації має бути створена певна форма документу як спеціально створений матеріальний об'єкт [4]. Цей вислів законодавця дозволяє припустити, що в його розумінні інформація є певною нематеріальною субстанцією, яка не має форми й тому недоступна для сприйняття, дослідження, оцінки та використання чуттєвими органами з біологічною природою. Взагалі слід відмітити, що лексична форма законодавця в згаданому нормативно-правовому акті є дещо архаїчна і некоректна щодо сучасних уявлень на

підставі наукового прогресу. З цього приводу в теорії доказів ведеться дискусія щодо сутнісного визначення термінів «фактичні» «дані» та ін. Відсутність офіційних, на законодавчому рівні, тлумачень на тлі наукових дискусій створюють ситуацію невизначеності у сфері доказування в частині предметних понять, системних ознак і класифікації доказів.

Зокрема, у ч. 1 ст. 84 КПКУ доказами є «...фактичні дані... на підставі яких... встановлюють наявність чи відсутність факту обставин...». Значний вплив на формування кризової ситуації в теоретичній частині доказового блоку здійснювала теорія доказів, сформована за радянських часів в умовах світової ізоляції й тотального контролю за виконанням режиму мислення в межах суворого матеріалізму. Імператив на вжиття термінології зразка «фактичні дані» без обговорень породив ефект некритичного сприйняття інформаційних установок. Невідома розумова діяльність напругу породжує тотожні результати – висновки, в яких відсутня структура причинно-наслідкових зв'язків. У частині виконання вимог законодавця по оцінці доказів компетентними учасниками процесу та прийнятті свідомих за суттю, законних по формі процесуальних рішень мовна діяльність має бути бездоганною.

Щодо термінологічної форми «фактичні дані» маємо аналогічну ситуативну проекцію. Для отримання її чистого змістовного сповнення маємо дослідити її етимологічну основу. Так, Л.Н. Лобойко зауважує: «Термин “фактические данные” иногда заменяют словами “данные о фактах”, “сведения”. Таким образом, доказательства становятся объектом, который помещается в сознание, поскольку: сведений, данных, информации не существует вне субъекта, который ее воспринимает, и субъекта, который ее транслирует» [5, 146].

Наочно, за схемою К.І. Беляков демонструє умовно диференційовані групи: «дані» і «відомості» як елементи зовнішнього середовища у співвідношенні до категорії «знання» [7, додаток 1].

Таким чином, по-перше, до змістовно невизначених термінів у частині проблемних питань додаються ще й терміни: «відомості», «знання», «свідомість»; по-друге, спірним, з точки зору доведеності, практичної демонстрації загалу та потенціалу формування об'єктивного проявленого феномену, є ствердження щодо конкретики «адресної прописки» відомостей, даних, інформації: «вне субъекта»; по-третє, не визначена природа інформації, а також механізм її транспортування, передачі. Її статус досі лишається категорійним, теоретичним у комплексі наукових предметів: філософії, фізики, біології, психології, права тощо.

Питання нагальності й доцільності дослідження та вирішення проблеми акцентовано на практичній необхідності в частині виконання кримінально-процесуальної вимоги прийняття рішень по справі компетентними посадовцями в стані неупередженості. Цьому аспекту нами приділена прискіплива увага з оглядом на важливість в юридичній практиці [8]. З оглядом на викладені вище авторські погляди на предмет дискусії, зазначимо: існує понятійна диференціація термінів: «фактичні дані», «відомості», «знання», «інформація». Функціонування останнього терміну в юридичній практиці визначено в спеціальному законі [9], КПК України, а також не заперечується колом науковців-криміналістів [1, 29]. Тенденції поширення цього терміну зумовлено сучасними досягненнями в різних галузевих науках, зокрема

природничих. Криміналістика – наука багатогалузева і така, що адаптує різні предметні знання у своєму предметі, природно використовує цей термін задля визначення криміналістичних інститутів. Саме через позиції криміналістики здійснюється лексичний вплив на кримінально-процесуальні аспекти.

З цього приводу маємо провести логічні паралелі між досягненнями в галузі квантової біології – установленні механізму отримання і передачі інформації клітинами людського організму, та загальнотеоретичними положеннями криміналістики в частині формули пізнання реальності з проекцією в кримінальний процес – нормативно-правової інституції енерго-інформаційного обміну суб'єктів провадження. Саме цей механізм дозволяє з'ясувати природну сутність інформації, а в лексичній формі – започаткувати термінологічну лінію сучасного розуміння інституцій доказового права.

Конкретика наукових відкриттів щодо механізму енерго-інформаційних обмінів полягає в тому, що ні на рівні молекули (матеріального вираження), ні на рівні енергії (відповідної рівневої субстанції) принципово не існує такого природного феномену, як інформація. Це феномен специфіки сприйняття мембранної біологічної клітини кількісно-якісних частотних показників. Саме енергетично-квантова природа, її імпульсно-хвильове вираження як механізм формування індивідуальних характеристик об'єктів, а також мембранний механізм диференційованого сприйняття у форматі відчуттів, трансформації сигналів у формат емоцій, а далі – передача емоційних хвиль у фізіологічну площину й, нарешті, на ментальний рівень в образно-лексичний формат, пояснює принципи рівневої життєдіяльності й поведінки організмів: від простих форм до таких високоорганізованих, як людина [9, 147 -151]. Діє також зворотній механізм: внутрішня, суб'єктна сфера транслює комплекс специфічних сигналів розпізнавального характеру в зовнішнє оточення.

Інтерпретація сутності зазначеного механізму в термінах: «фактичні дані», «відомості», «інформація» демонструє перевагу останнього. Також зазначений механізм певним чином відкриває сутність знань, які на енергетичному рівні сприймаються як інформація. Глибоке, істинне розуміння цього феномену прогнозує перспективу креативного підходу в пізнавальній практиці явищ, предметів, процесів, феноменів, зокрема в криміналістиці, практиці доказування та прийняття процесуальних рішень, де суб'єкт доказування водночас пізнає як об'єктивну, так і суб'єктивну реальність.

Фактором припинення наукової полеміки термінологічного визначення інститутів доказового права: «фактичні дані», «відомості», «знання» «інформація» є визнання концепції енерго-інформаційного рівня реальності. Ключем вирішення проблем отримання й адекватної передачі інформації в юридичних процесах є знання про енерго-інформаційний мембранний механізм біологічної клітини, який доступний для контролю в спосіб застосування як природного, так і техногенного інструментарію.

Для єдиного розуміння змісту термінів з арсеналу інституцій доказового права доцільно замінити архаїчні лексичні форми: «фактичні дані», «відомості» «дані про факти» у відповідних статтях Кримінального процесуального кодексу України на єдиний термін «інформація» як адекватну мовну одиницю, яка креативно передає сутність природного феномену. Доцільно внести

корективи в загальну теорію криміналістики в частині методологічного забезпечення процесу пізнання реалій та їх феноменів з урахуванням останніх відкриттів у галузі квантової біології: енерго-інформаційних обмінних процесів та їх механізмів.

Література

1. Гора І. В., Іщенко А. В., Колесник В. А. Криміналістика: Посіб. для підготов. до іспитів. / І. В. Гора, А. В. Іщенко, В. А. Колесник. - К.: Вид. Поливода А. В., 2005. - 236 с.
2. Беляков К. І. Організаційно-правове та наукове забезпечення інформатизації в Україні: проблеми теорії та практики / автореф. дис. на здобуття наукового ступеня доктора юрид. наук. - К.: 2009.
3. Калаєнова О. Д. Отримання інформаційної складової про злочин із об'єктів експертного дослідження методом кореляції свідомості суб'єктів: проблемні питання // Науковий Вісник ЛДУВС. - 2012. - Випуск 2 (1). - С. 279-286.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року: за станом на 06.06.2015 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України. - [Електронний ресурс]: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
5. Лобойко Л. Н. Уголовно-процессуальное право: Учебное пособие: курс лекций. Издание второе. - Х.: Одиссей. - 2008. - 672 с.
6. Психологія слідчої діяльності: навчальний посібник

[для студ. вищ. навч. закл.] / В. Г. Андросюк, О. М. Корнєв, О. І. Кудерміна та ін.: [за заг. ред. Л. І. Казміренко]. - К.: Правова єдність, 2009. - 200 с.

7. Беляков К. І. Інформація в Україні: проблеми організації, правового та наукового забезпечення. Монографія. - К.: КВЦ, - 2008. - 576 с.

8. Калаєнова Л. В.: Нормативно-правове регулювання застосування нетрадиційних криміналістичних методів у розслідуванні злочинів / Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Роль і місце ОВС у розбудові демократичної правової держави», 26 квітня 2013 р. - С. 265 - 266.; До питань визначення енерго-інформаційного аспекта предмета науки криміналістики // Південноукраїнський правничий часопис. - 2012. - № 3. - С. 192-194; Психологічні аспекти в процесі доказування // Вестник Орловского государственного университета. - 2008. - № 3. - С. 305-308.

9. Липтон Брюс. Биология веры: Недостающее звено между жизнью и сознанием / Перев. с англ. - М.: ООО Издательство «София», 2008. - 256 с.

Калаєнова Л. В.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального та
адміністративного права
ОДУВС
Надійшла до редакції: 11.05.2015

УДК 343.98

КРИМІНАЛІСТИЧНА ІНФОРМАЦІЯ В ГРАФОЛОГІЧНИХ ОБ'ЄКТАХ

У статті розглянуті певні актуальні питання щодо застосування графологічних (психолого-почеркознавчих) знань з арсеналу криміналістичних методів у частині отримання доказово значущої інформації в юридичних провадженнях. Цей сучасний метод у площі нетрадиційних криміналістичних методів суттєво впливає на стратегію розслідування й прийняття рішень правоохоронними та судовими органами, а його психолого-почеркознавча природа складає групу міжгалузевих спеціальних знань, які підлягають науковій систематизації, потребують подальшого дослідження й ретельного методологічного обґрунтування в пошуках комплементарних аспектів матеріальної та інформаційної частин доказів. Це дозволить, з одного боку, організувати графологію як наукову дисципліну через визначення комплексної природи знань, яку формують міжгалузеві предмети, а також акцентувати увагу на діяльності, спрямованій на вдосконалення суто криміналістичного предмету в частині розширення елементів структури криміналістики за рахунок включення блоку нетрадиційних криміналістичних методик, зокрема графологічних.

Ключові слова: наукова криміналістична стратегія, криміналістична інформація, природа графологічних знань, графологічна термінологія, система криміналістики, нетрадиційні криміналістичні методики.

В статье рассмотрены определенные актуальные вопросы, связанные с использованием графологических (психолого-почерковедческих) знаний из арсенала криминалистических методов в части получения

© О. Д. Калаєнова, 2015

доказательственно значимой информации в юридических производствах. Этот современный метод в блоке нетрадиционных криминалистических методов существенно влияет на стратегию расследования и принятия решений правоохранительными и судебными органами, а его психолого-почерковедческая природа составляет группу межотраслевых специальных знаний, подлежащих научной систематизации и требующих дальнейшего их исследования, тщательного методологического обоснования в поисках комплементарных аспектов материального и информационного аспектов доказательств. Это позволит, с одной стороны, организовать графологию как научную дисциплину через определение комплексной природы знаний, которую формируют межотраслевые предметы, а также акцентировать внимание на деятельности, направленной на оптимизацию криминалистического предмета в части расширения его структуры за счет включения блока нетрадиционных криминалистических методов, в частности графологических.

Ключевые слова: научная криминалистическая стратегия; криминалистическая информация; природа графологических знаний; графологическая терминология; система криминалистики; нетрадиционные криминалистические методики.

The certain pressing questions constrained with the use of graphology (psychological and handwritings) knowledge from the arsenal of criminalistics methods in part of receipt evidential of meaningful information in legal productions are considered in this article. This modern method in

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС**